

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

ТАКТИКА ВІНИЩУВАЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Частина 1

ОСНОВИ ТАКТИКИ ВІНИЩУВАЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Харків
2019

358.4
T15

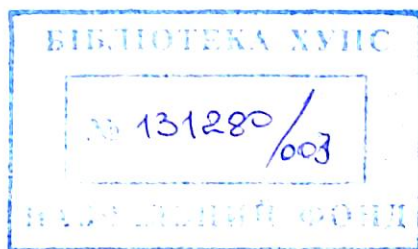
МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ імені ІВАНА КОЖЕДУБА

ТАКТИКА ВИНИЩУВАЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Частина I

ОСНОВИ ТАКТИКИ ВИНИЩУВАЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Навчальний посібник

Харків
2019

УДК 358.422:355.4(075.8)
Т15

*Рекомендовано до друку вченою радою
Харківського національного університету
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
(протокол № 15 від 26.09.2017 р.)*

Автори: *А. М. Алімпієв, В. В. Атрашонок, Г. В. Дубовик,
Ю. М. Корнусь.*

Рецензенти: *О. Б. Леонтьєв, заслужений діяч науки і техніки
України, головний науковий співробітник наукового центру ПС ХНУПС,
доктор техн. наук, професор; О. К. Шейгас, канд. техн. наук, доцент,
полковник, начальник кафедри № 102 льотного факультету ХНУПС.*

**Тактика винищувальної авіації. Ч. 1. Основи тактики
T15 винищувальної авіації : навч. посіб. / А. М. Алімпієв,
В. В. Атрашонок, Г. В. Дубовик, Ю. М. Корнусь. – Х. : ХНУПС,
2019. – 324 с.**

Навчальний посібник написаний відповідно до програми дисципліни «Тактика родів авіації» за спеціальністю 253 «Військове управління (Повітряні Сили)» та спеціалізацією «Льотна експлуатація і бойове застосування літаків». У посібнику викладені основи тактики винищувальної авіації та бойові можливості її підрозділів при виконанні ними основних завдань.

Містить систематизоване викладення матеріалу відповідно до навчального плану проходження дисципліни курсантами. Викладена методика основних тактичних розрахунків, які виконуються при прийнятті рішення командиром підрозділу винищувальної авіації. При розробці посібника використовувався узагальнений досвід застосування винищувальної авіації у локальних війнах сучасності та під час проведення АТО й ООС в Україні.

Матеріал посібника може бути використаний курсантами при самостійній роботі над дисципліною, а також для поглибленого вивчення курсантами льотного факультету при розробці магістерських робіт та при підготовці до державного іспиту.

УДК 358.422:355.4(075.8)

© Алімпієв А. М., Атрашонок В. В., Дубовик Г. В.,
Корнусь Ю. М., 2019

© Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	8
1. ОСНОВИ ТАКТИКИ ВИНИЩУВАЛЬНОЇ АВІАЦІЇ.....	9
1.1. Загальні положення тактики винищувальної авіації.....	9
1.2. Історія розвитку винищувальної авіації.....	11
1.3. Основи бойового застосування підрозділів винищувальної авіації.....	17
1.3.1. Призначення, склад та організація винищувальної авіації ПС. Задачі частин і підрозділів.....	17
1.3.2. Форми і способи бойового застосування авіаційних з'єднань (частин), підрозділів та екіпажів.....	27
1.3.3. Способи бойового застосування авіаційних частин і підрозділів.....	29
1.4. Повітряний бій та бойові можливості винищувальних авіаційних підрозділів.....	34
1.5. Основи повітряного бою підрозділів.....	35
1.6. Бойові можливості екіпажів та підрозділів із виконання бойових завдань.....	40
1.7. Виконання винищувальними авіаційними підрозділами польоту на повітряний бій.....	53
1.7.1. Характеристика підрозділів винищувачів як тактичної одиниці.....	53
1.7.2. Одиночний повітряний бій, його характеристика.....	54
1.7.3. Груповий повітряний бій винищувачів.....	55
1.8. Бойові порядки та групи тактичного призначення винищувачів.....	56
1.8.1. Бойові порядки пари й ланки винищувачів.....	56
1.8.2. Групи тактичного призначення підрозділів винищувачів при виконанні бойових завдань.....	73
2. УПРАВЛІННЯ АВІАЦІЙНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ.....	77
2.1. Загальні положення з управління підрозділами.....	77
2.2. Управління підрозділами з наземних і повітряних пунктів управління.....	78
2.2.1. Управління повітряним боєм з пунктів управління.....	79
2.3. Управління винищувачами командиром підрозділу (групи) у повітрі.....	84
2.4. Основні заходи зі збереження управління в умовах перешкод.....	96

2.5.	Управління під час бойового польоту при виконанні бойових завдань в особливий період.....	100
3.	ВЗАЄМОДІЯ ВІНИЩУВАЛЬНИХ АВІАЦІЙНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ...	104
3.1.	Загальні положення про взаємодію	104
3.2.	Сутність, загальні принципи і мета взаємодії.....	104
3.3.	Організація і здійснення взаємодії з частинами й підрозділами інших родів авіації.....	106
3.4.	Організація і здійснення взаємодії з частинами Сухопутних військ.....	112
3.5.	Здійснення взаємодії з частинами ППО.....	114
3.6.	Взаємодія винищувальної авіації з силами ППО з'єднань ВМС.....	120
3.7.	Оперативні групи, офіцери взаємодії, їх призначення та порядок роботи.....	122
4.	ПІДГОТОВКА ДО БОЙОВИХ ДІЙ АВІАЦІЙНИХ З'ЄДНАНЬ (ЧАСТИН)	125
4.1.	Загальні положення	125
4.2.	Підготовка до бойових дій (бойового польоту) авіаційних підрозділів (екіпажів).....	128
4.2.1.	Підготовка до отримання бойового завдання (загальна завчасна підготовка льотного складу та АТ до бойових дій).....	129
4.2.2.	Постановка бойового завдання.....	131
4.2.3.	Підготовка після отримання бойового завдання	136
4.2.4.	Організація взаємодії, управління та забезпечення	141
4.2.5.	Безпосередня підготовка до бойового польоту	143
5.	ПОДОЛАННЯ ПРОТИДІЇ ЗАСОБІВ ППО ПРОТИВНИКА	149
5.1.	Характеристика систем ППО противника, її сильні та слабкі сторони.....	149
5.2.	Зенітні-ракетні комплекси.....	163
5.3.	Військові засоби ППО.....	169
5.4.	Зенітна артилерія.....	181
5.5.	Характеристика систем ППО Росії.....	186
5.6.	Подолання протиповітряної оборони противника, тактичні прийоми при її подоланні, оцінка ефективності подолання ППО.....	208
5.6.1.	Подолання протидії наземних засобів ППО у бойовому польоті.....	208
5.6.2.	Тактичні прийоми винищувачів при подоланні наземних засобів ППО противника.....	216

5.6.3.	Подолання протидії засобів ЗРК великої, середньої, малої дальности та протидії зенітно-артилерійських засобів...	219
5.6.4.	Подолання протидії винищувачів ППО противника.....	224
5.6.5.	Тактичні прийоми винищувачів при подоланні угруповань ВА противника.....	228
5.6.6.	Оцінка ефективності подолання ППО противника	232
6.	ПЛАНУВАННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ БОЙОВОГО ПОЛЬОТУ.....	235
6.1.	Повітряний бій, його планування та моделювання. Методи моделювання.....	235
6.2.	Загальні положення з планування.....	236
6.3.	Загальні положення з моделювання.....	239
6.4.	Варіанти та моделі повітряного бою винищувальних авіаційних підрозділів.....	250
6.4.1.	Планування повітряного бою підрозділів винищувачів ...	250
6.4.2.	Побудова моделей повітряного бою	262
6.5.	Вибір оптимального варіанта виконання бойових завдань.....	269
6.5.1.	Графоаналітичне моделювання і вибір оптимального варіанта дій із виконання бойових завдань.....	269
7.	ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ АВІАЦІЙНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ (ЕКІПАЖАМИ) РОДІВ АВІАЦІЇ.....	276
7.1.	Ураження повітряних цілей під час відбиття масованих ударів противника.....	276
7.2.	Ураження повітряного противника під час завоювання та утримання переваги (панування) у повітрі.....	276
7.3.	Ураження засобів повітряного нападу противника під час прикриття військ і об'єктів повітряних та морських десантів від ударів і розвідки з повітря.....	277
7.4.	Заборона атак винищувачів противника по літаках (вертольотах), які прикривають підрозділи (військові частини) інших родів авіації.....	278
7.5.	Знищення літаків ДРЛВН, повітряних елементів РУС і літаків (вертольотів)-постановників перешкод у зонах.....	279
7.6.	Ураження транспортних літаків (вертольотів) противника в повітрі під час ведення боротьби з повітряним десантом.....	279
7.7.	Ураження транспортних літаків (вертольотів) противника у разі зриву (порушення) повітряних перевезень.....	280
7.8.	Ведення повітряної розвідки.....	280
7.9.	Ураження наземних (морських) об'єктів.....	281
7.10.	Прикриття вертольотів, які виконують пошук і рятування екіпажів літаків (вертольотів), що зазнали лиха.....	282

8.	ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ АВІАЦІЙНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ (ЕКІПАЖАМИ) ВІНИЩУВАЛЬНОЇ АВІАЦІЇ В МИРНИЙ ЧАС.....	283
8.1.	Організація і несення бойового чергування.....	283
8.2.	Організація виконання завдань під час участі в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.....	285
9.	ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД....	287
9.1.	Загальні положення.....	287
9.2.	Розосередження авіації.....	287
9.3.	Виведення з-під удару.....	288
9.4.	Виконання бойового польоту.....	289
9.4.1.	Зліт і побудова бойового порядку.....	289
9.4.2.	Політ до району виконання бойового завдання.....	289
9.4.3.	Подолання протиповітряної оборони противника.....	291
9.4.4.	Дії в районі виконання бойового завдання.....	294
9.4.5.	Виконання завдань у спеціальних бойових польотах.....	303
9.4.6.	Повернення після виконання бойового завдання та посадки на аеродромі.....	304
10.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ У СПЕЦИФІЧНИХ УМОВАХ.....	306
10.1.	Особливості виконання бойових завдань на малих і гранично малих висотах.....	306
10.2.	Особливості виконання бойових завдань у стратосфері.....	307
10.3.	Особливості виконання бойових завдань вдень у складних метеорологічних умовах.....	308
10.4.	Особливості виконання бойових завдань уночі.....	308
10.5.	Особливості виконання бойових завдань під час підтримки СВ, що ведуть бій у місті.....	309
10.6.	Особливості виконання бойових завдань над морем.....	309
10.7.	Особливості виконання бойових завдань у гірській місцевості.....	310
11.	ДОПОВІДЬ ПРО ВИКОНАННЯ БОЙОВОГО ЗАВДАННЯ, ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОБ'ЄКТИВНОГО КОНТРОЛЮ.....	313
12.	РОЗБІР БОЙОВОГО ПОЛЬОТУ.....	315
12.1.	Частковий розбір виконання бойових завдань.....	315
12.2.	Загальний розбір виконання бойових завдань.....	315
	ЛІТЕРАТУРА.....	316

